PHILIPPE LÉGER
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2006. szeptember 14. [1]

1. A 89/104/EGK első tanácsi irányelv [2] értelmében védjegyoltalomban részesülhet-e egy áru látható működési jellemzője, és ha igen, milyen feltételek mellett?

I – Jogi háttér

A – *A nemzetközi szabályozás*

3. Az 1994. április 15-i Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó egyezmény 1. C. mellékletét képező, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (a továbbiakban: TRIPs Megállapodás) az Európai Közösség nevében, a hatáskörébe tartozó tárgykörök tekintetében, a 94/800/EK tanácsi határozattal 1994. december 22-én került jóváhagyásra. [3]

2. Lényegében ezeket a kérdéseket terjesztette elő a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Egyesült Királyság) a Dyson Ltd (a továbbiakban: Dyson vagy felperes) és a Registrar of Trade Marks közötti jogvitában, melynek tárgya a Dyson porszívómodellekbe épített átlátszó gyűjtőtartály védjegyként való lajstromozása.

4. A TRIPs Megállapodás 7. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A szellemi tulajdonjogok oltalma és érvényesítése járuljon hozzá a műszaki innovációhoz és a technológia átadásához, elterjedéséhez a műszaki ismeretek előállí-

1 – Eredeti nyelv: francia.

2 – A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i első irányelv (HL 1989. L 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o., a továbbiakban: irányelv).

3 – HL L 336., 1. o. és 214. o.

tóinak és felhasználóinak kölcsönös előnyére és a szociális és gazdasági jólétet eredményező módon, a jogok és kötelezettségek egyensúlya mellett."

„Védjegyoltalomban részesülhet minden grafikailag ábrázolható megjelölés, így különösen szó – beleértve a személyneveket –, ábra, kép, alakzat, betű, szám, továbbá az áru vagy a csomagolás formája, ha e megjelölés alkalmas arra, hogy valamely vállalkozás áruit vagy szolgáltatásait megkülönböztessen más vállalkozások áruitól vagy szolgáltatásaitól."

B – *A közösségi szabályozás*

7. Az irányelv 3. cikke felsorolja a védjegyoltalmat kizáró, illetve a védjegy törlésének helyt adó okokat. Az említett 3. cikk (1) bekezdése szerint:

5. Az irányelv Tanács általi elfogadásának célja, hogy eltörölje a tagállamokban jelenleg alkalmazandó védjegyjogszabályok közötti azon eltéréseket, amelyek gátolhatják az áruk és a szolgáltatások szabad mozgását, valamint torzíthatják a közös piacon belüli versenyt.[4] Az irányelv a jogszabályok közelítését azokra a nemzeti jogszabályi rendelkezésekre korlátozza, amelyek a belső piac működését a legközvetlenebbül érintik.[5] E rendelkezések között szerepelnek a védjegyoltalom feltételei,[6] valamint a szabályosan lajstromozott védjegyek oltalmát[7] megállapító rendelkezések.

„A megjelölés nem részesülhet védjegyoltalomban, illetve a védjegy törlésének van helye, ha a megjelölés:

a) nem képezheti védjegy részét;

b) nem alkalmas a megkülönböztetésre;

6. Az irányelv 2. cikke a következőképpen határozza meg a védjegyoltalomban részesíthető megjelöléseket:

c) kizárólag olyan jelekből vagy adatokból áll, amelyeket a forgalomban az áru vagy a szolgáltatás fajtája, minősége, mennyisége, rendeltetése, értéke, földrajzi származása, előállítási vagy teljesítési

4 – Az irányelv első preambulumbekezdése.

5 – Az irányelv harmadik preambulumbekezdése.

6 – Az irányelv hetedik preambulumbekezdése.

7 – Az irányelv kilencedik preambulumbekezdése.

ideje, illetve egyéb jellemzője feltüntetésére használhatnak;

d) kizárólag olyan jelekből vagy adatokból áll, amelyeket az általános nyelvhasználatban, illetve a tisztességes üzleti gyakorlatban állandóan és szokásosan alkalmaznak;

e) kizárólag olyan formából áll, amely

– az áru jellegéből következik, vagy

– a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges, vagy

– az áru értékének a lényegét hordozza;

[...]"

8. Az irányelv 3. cikkének (3) bekezdése meghatározza, hogy a megjelölés nincs kizárva a védjegyoltalomból, illetve a védjegy nem törölhető, ugyanezen cikk (1) bekezdésének b), c) vagy d) pontja értelmében, ha a megjelölés használata révén a bejelentés bejelentési napját megelőzően megszerezte a megkülönböztető képességet.

9. Ezután az 5. cikk meghatározza a védjegyoltalom által annak jogosultja számára biztosított jogokat. E cikk (1) bekezdése a következőképpen került megfogalmazásra:

„A védjegyoltalom a jogosult számára kizárólagos jogokat biztosít. A kizárólagos jogok alapján a jogosult bárkivel szemben felléphet, aki engedélye nélkül gazdasági tevékenység körében használ

a) a védjeggyel azonos megjelölést olyan árukkal, illetve szolgáltatásokkal kapcsolatban, amelyek azonosak a védjegy árujegyzékében szereplő árukkal, illetve szolgáltatásokkal;

b) olyan megjelölést, amelyet a fogyasztók a védjeggyel összetéveszthetnek a megjelölés és a védjegy azonossága vagy hasonlósága, valamint az érintett áruk, illetve szolgáltatások azonossága vagy hasonlósága miatt; az összetéveszthető-

ség magában foglalja azt az esetet is, ha a fogyasztók a megjelölést gondolati képzettársítás (asszociáció) útján kapcsolhatják a korábbi védjegyhez."

C – *A nemzeti szabályozás*

10. Az irányelvet az angol jogba átültető 1994. évi védjegytörvény (Trade Marks Act) a továbbiakban: 1994. évi védjegytörvény) 1. szakaszának (1) bekezdése a „védjegyet" úgy határozza meg, mint „minden grafikailag ábrázolható megjelölés, amely alkalmas arra, hogy valamely vállalkozás áruit vagy szolgáltatásait megkülönböztesse más vállalkozások áruitól vagy szolgáltatásaitól". Ugyanezen rendelkezés értelmében „védjegyoltalomban részesülhetnek különösen szavak, beleértve a személyneveket, rajzok, betűk, számok, mind az áru formájának részeként, mind annak csomagolásán".

11. A védjegyoltalmat kizáró okok az 1994. évi védjegytörvény 3. szakaszában szerepelnek. Ez a rendelkezés a következőképpen került megfogalmazásra:

„(1) Nem részesülhetnek védjegyoltalomban:

a) az olyan megjelölések, amelyek nem felelnek meg az 1. szakasz (1) bekezdésében foglalt feltételeknek;

b) az olyan védjegyek, amelyek nem alkalmasak a megkülönböztetésre;

c) az olyan védjegyek, amelyek kizárólag olyan jelekből vagy adatokból állnak, amelyeket a forgalomban az áru vagy a szolgáltatás fajtája, minősége, mennyisége, rendeltetése, értéke, földrajzi származása, előállítási vagy teljesítési ideje, illetve egyéb jellemzője feltüntetésére használhatnak;

d) az olyan védjegyek, amelyek kizárólag olyan jelekből vagy adatokból állnak, amelyeket az általános nyelvhasználatban, illetve a tisztességes üzleti gyakorlatban állandóan és szokásosan alkalmaznak;

A b), c) és d) pontok alapján a megjelölés nincs kizárva a védjegyoltalomból, illetve a védjegy nem törölhető, ha a megjelölés használata révén a bejelentés bejelentési napját megelőzően megszerezte a megkülönböztető képességet.

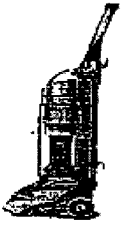
[...]"

II – A tényállás és az alapügy

12. A Dyson 1993 óta gyártja és forgalmazza a „Dual Cyclone" porszívót, amelynek nincs porzsákja, a piszok és a por a készülék részét képező, átlátszó tartályban gyűlik össze.

13. 1996. november 10-én a Notetry Ltd [8] az 1994. évi védjegytörvény alapján védjegybejelentési kérelmet nyújtott be. A bejelentéskor benyújtott iratok között a következő rajzok és leírások szerepeltek:

„A védjegy a porszívó külső felszínének részét képező, ábra szerinti átlátszó tartályból vagy gyűjtődobozból áll."

14. A védjegyre vonatkozó bejelentést a Nizzai Megállapodás [9] szerinti 9. osztályba tartozó áruk tekintetében nyújtották be, amelyek leírása a következő:

„A védjegy a porszívó külső felszínének részét képező, ábra szerinti átlátszó tartályból vagy gyűjtődobozból álll."

„Készülékek padló és szőnyeg tisztítására, fényezésére és samponos mosására; porszívók; samponos szőnyegtisztítók; padlófényezők; valamennyi fenti áru része és alkatrésze."

8 – E társaság tulajdonosa James Dyson, aki egyben a Dyson elnöke is.

9 – A felülvizsgált és módosított, a védjegyekkel ellátható áruk és szolgáltatások nemzetközi osztályozásáról szóló 1957. június 15-i Nizzai Megállapodás.

15. A 2002. július 23-i határozatával a védjegyelbíráló (Registrar of Trade Marks) elutasította a bejelentési kérelmet azzal az indokolással, hogy a szóban forgó megjelölés nem alkalmas a megkülönböztetésre az 1994. évi védjegytörvény 3. szakasza (1) bekezdése első albekezdésének b) pontja értelmében. Azt is kifejtette, hogy az átlátszó gyűjtődoboz a szóban forgó áru fajtájának és rendeltetésének a megjelölésére szolgál, amely az említett törvény 3. szakasza (1) bekezdésének c) pontja értelmében feltétlen kizáró okot képez.

16. A Dyson e határozat ellen 2002. augusztus 16-án keresetet nyújtott be a High Court of Justice-hoz.

III – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

17. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában [10] a High Court of Justice mindenekelőtt úgy ítélte meg, hogy a lajstromoztatni kívánt védjegyek az 1994. évi védjegytörvény 3. szakasza (1) bekezdése első albekezdésének b) pontja értelmében nem rendelkeznek megkülönböztető képességgel. [11]

18. A High Court of Justice megjegyzi, hogy ezek a védjegyek az említett törvény 3. szakasza (1) bekezdése első albekezdésének c) pontja értelmében a szóban forgó áruk tekintetében leíró jellegűek, [12] és nem teszik lehetővé a fogyasztók számára az áru kereskedelmi eredetének azonosítását.

19. A High Court of Justice ezenkívül hangsúlyozza, hogy a szóban forgó védjegybejelentési kérelem azért is elutasítható, mert a védjegyoltalom olyan anyag használatára biztosítana monopóliumot, amelynek szerinte a porzsák nélküli porszívók gyártóinak szabad rendelkezésére kellene állnia.

20. Ezek után a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, [13] hogy a szóban forgó védjegyek a védjegybejelentés időpontjában – tehát 1996-ban – és a használatuk révén megkülönböztető képességre tettek-e szert, az 1994. évi védjegytörvény 3. szakasza (1) bekezdésének második albekezdése értelmében. [14]

21. A védjegyelbíráló előtt tett tanúvallomásokat alapul véve a High Court of Justice mindenekelőtt megállapítja, hogy 1996-ban

10 – 38–42. pont.

11 – Ez a rendelkezés az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének b) pontját ülteti át.

12 – Ez a rendelkezés az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének c) pontját ülteti át.

13 – Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés 43–45. pontja.

14 – Ez a rendelkezés az irányelv 3. cikkének (3) bekezdését ülteti át.

és azon időszak teljes tartalma alatt, amely során a Dyson tényleges monopóliumot élvezett a szóban forgó piacon, a fogyasztók az átlátszó gyűjtőtartályt a porzsák nélküli porszívóhoz társították. Ezután emlékeztet arra, hogy ezek a fogyasztók a reklám és a piacon a versengő termék hiánya révén értesültek úgy, hogy a Dyson által gyártott porszívóról volt szó. A kérdést előterjesztő bíróság azonban megjegyzi, hogy ezen időpontban az átlátszó gyűjtőtartály védjegyként még nem volt aktív promóció tárgya a Dyson részéről.

22. A kérdést előterjesztő bíróság tehát arra keresi a választ, hogy – tekintettel a Bíróság által a Philips-ügyben [15] hozott ítéletre – az olyan monopólium, amely arra vezeti a fogyasztót, hogy a megjelölést egyetlen gyártóhoz társítsa, elegendő-e ahhoz, hogy a megjelölést megkülönböztető képességgel ruházza fel, az irányelv 3. cikkének (3) bekezdése értelmében. E tekintetben a High Court of Justice azt kérdezi, hogy szükséges-e előírni a megjelölés védjegyként való aktív promócióját.

23. A kérdést előterjesztő bíróság szerint ez a kérdés különös jelentőséggel bír, amennyiben a szóban forgó védjegy lajstromozása a felperes számára kizárólagos jogot biztosít az átlátszó műanyagnak az áru kereskedelmi eredete jelzéseként való használatára azon időszak után is, amely tartama alatt kizárólag ez a vállalkozás gyártott porzsák nélküli porszívókat.

24. Ilyen körülmények között a High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást, és a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatal céljából:

„1) Amennyiben a bejelentő új típusú áru megjelenésének részét képező működési jellemzőből álló (a formától különböző) megjelölést használt, és a védjegybejelentés benyújtásának napját megelőzően ezen árukra tényleges monopóliummal rendelkezett, ahhoz hogy e megjelölés megkülönböztető képességet szerezzen [az irányelv] 3. cikkének (3) bekezdése értelmében, elegendő-e, hogy a védjegybejelentés idején az érintett vásárlóközönség jelentős része a szóban forgó megjelölést hordozó árukat a bejelentővel és nem valamely másik gyártóval hozza kapcsolatba?

2) Amennyiben ez nem elegendő, mi más szükséges ahhoz, hogy valamely megjelölés megkülönböztető képességet szerezhessen, különösen pedig szükséges-e, hogy az ezt használó személy a megjelölést védjegyként promotálja?"

15 – A C-299/99. sz. ügyben 2002. június 18-án hozott ítélet (EBHT 2002., I-5475. o.).

IV – Elemzés

A – *A felek észrevételei*

25. Elöljáróban a felperes hangsúlyozza, hogy a védjegybejelentés tárgyát képező megjelölések nem egy formára, hanem magára az átlátszó gyűjtőtartályra vonatkoznak. Azt is jelzi, hogy a bejelentés nem valamely színt jelöl meg, hanem a szín hiányát, az átlátszóságot. Ez lehetővé teszi, hogy a fogyasztó megállapíthassa, mennyi por és piszok gyűlt össze a gyűjtőtartályban, illetve hogy az megtelt-e. A Dyson szerint ez más műszaki eljárásokkal is elérhető, mint például a porszívó felületén elhelyezett ellenőrző ablakkal vagy kijelző lámpával.

26. A felperes véleménye szerint egy megjelölésnek nem kell védjegyként promóció tárgyát képeznie az irányelv 3. cikkének (3) bekezdése értelmében vett megkülönböztető képesség megszerzéséhez. A Dyson szerint elegendő, hogy az érintett vásárlóközönség jelentős része a védjegybejelentés időpontjában a szóban forgó árut kizárólag a felpereshez – és nem más gyártóhoz – társította. Ez a következtetés nemcsak az irányelv megfogalmazásából és céljaiból származik, hanem a Bíróság Windsurfing Chiemsee ügyben hozott ítéletéből [16] is.

27. Másodlagosan a felperes kifejti azokat a tényezőket, amelyeknek szerinte elegendőnek kell lenniük ahhoz, hogy elismerésre kerüljön egy megjelölésnek az irányelv 3. cikkének (3) bekezdése értelmében vett megkülönböztető képessége. Három ilyen jellegzetesség van. A megjelölésnek mindenekelőtt meg kell tudnia különböztetni a védjegybejelentéssel érintett árukat. Annak látható jellege révén az érintett vásárlóközönség jelentős részének a szóban forgó megjelölést hordozó árukat egy adott vállalkozással kell kapcsolatba hoznia. Végül az e vállalkozással való kapcsolatnak a tényleges monopólium megszűnése után, az új piaci szereplők megjelenésével is fent kell maradnia.

28. Az Egyesült Királyság Kormánya és a Bizottság beavatkozóként éppen ellenkezőleg, úgy vélik, hogy az irányelv 3. cikke (3) bekezdésének értelmében vett megkülönböztető képesség megszerzéséhez szükséges a megjelölés védjegyként való használata.

29. Különösen a Bíróságnak a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítéletben kifejtett

16 – A C-108/97. sz. és C-109/97. sz. egyesített ügyekben 1999. május 4-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-2779. o.). A felperes az észrevételeiben különösen az ítélet 51. és 52. pontjára hivatkozik.

elemzésére támaszkodnak, amely szerint „[A]nnak, hogy az érintett vásárlóközönség az árut egy adott vállalkozástól származóként ismerje fel, a védjegy védjegyként való használatán kell alapulnia, és azáltal azon a tulajdonságán és hatásán, amelynél fogva alkalmas arra, hogy az érintett árut megkülönböztessék más vállalkozások áruitól" [17].

30. Mind az Egyesült Királyság Kormánya, mind pedig a Bizottság hangsúlyozza, hogy ezen előírás célja annak elkerülése, hogy egy monopóliumot élvező gyártó megakadályozhassa az ugyanazon működési jellemzőt alkalmazó termék piacra való bevezetését egyszerűen azzal az indokkal, hogy a termékeinek piacra kerülésekor egyedül ő alkalmazta ezt a műszaki megoldást.

31. Mindazonáltal az Egyesült Királyság Kormányától eltérően a Bizottság szerint először azt kell megvizsgálni, hogy a szóban forgó megjelölések valóban alkalmasak-e arra, hogy az irányelv 2. cikke értelmében védjegyoltalom tárgyai lehessenek. [18]

32. A Bizottság mindenekelőtt azt a kérdést veti fel, hogy az e jogvitában szóban forgó megjelölések e rendelkezés értelmében ténylegesen „megjelölések"-e. A védjegybejelentés célja ugyanis a porszívó átlátszó gyűjtőtartálya fogalmának lajstromozása, az alakjára való tekintet nélkül. Márpedig a Bizottság szerint egy fogalom nem megjelölés, mivel az öt érzékszerv egyikével sem érzékelhető, és csak a képzelet révén ragadható meg. [19]

33. A Bizottság szerint az ilyen megközelítés elfogadása az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontja mögött meghúzódó logika érvényesülését sérti.

34. Mindenképpen úgy véli, hogy az alapügyben a Dyson által lajstromoztatni kívánt megjelölések grafikai ábrázolása nem tesz eleget a Bíróság által a fent hivatkozott Sieckmann-ügyben hozott ítéletben [20] kimondott követelménynek, miszerint a grafikai ábrázolásnak „világosnak, pontosnak, önmagában teljesnek, könnyen hozzáférhetőnek, érthetőnek, tartósnak és objektívnek" kell lennie. Ugyanis az említett megjelölések semmilyen különös formának nem felelnek meg, és különböző formákat ölthetnek magukra. Egyebekben az „átlátszóság" fogalma kétértelmű. A fentieken túl a Bizottságban felmerül az a kérdés, hogy vajon a szóbeli leírásból és az elgondolást példákon keresztül bemutató képekből álló grafikai ábrázolások világosnak és pontosnak tekinthetők-e.

17 – 64. pont.

18 – A Bizottság különösen a Bíróság C-104/01. sz. Libertel-ügyben 2003. május 6-án hozott ítéletének (EBHT 2003. I-3793. o.) 22. és 23. pontjában kifejtett elemzésére támaszkodik.

19 – A Bizottság Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnoknak a C-273/00. sz. Sieckmann-ügyre vonatkozó indítványára hivatkozik (2002. december 12-én hozott ítélet, EBHT 2002., I-11737. o.).

20 – Lásd különösen ezen ítélet 54. és 55. pontját.

B – *A jogvita tárgya*

35. Ebben a jogvitában a kérdést előterjesztő bíróság két, az irányelv 3. cikkének (3) bekezdésére vonatkozó előzetes döntéshozatalra irányuló kérdést terjesztett a Bíróság elé annak megállapítása céljából, hogy adott esetben egy áru külső megjelenésének részét képező működési jellemző milyen körülmények között szerezhet megkülönböztető képességet a használata révén.

36. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint, egyedül az ügyben eljáró és a bírósági döntésért felelősséggel tartozó nemzeti bíróság feladata, hogy az ügy sajátosságaira figyelemmel megítélje mind az előzetes döntéshozatal szükségességét ítéletének meghozatala szempontjából, mind pedig a Bíróság elé terjesztendő kérdések jelentőségét. [21]

37. Mindazonáltal a Bíróság úgy ítéli meg, hogy neki kötelessége a közösségi jog minden olyan rendelkezését értelmezni, amelyre a nemzeti bíróságoknak szükségük van az előttük folyó jogvita eldöntéséhez, még abban az esetben is, ha ezekre a rendelkezésekre nem utalnak kifejezetten az érintett bíróságok az előzetes döntéshozatal iránt a Bíróság elé terjesztett kérdésekben. [22]

38. Így a fent hivatkozott Libertel-ügyben hozott ítéletben, amely a távközléssel kapcsolatos áruk és szolgáltatások tekintetében a narancssárga szín védjegyként való lajstromozását érintette, a Bíróság úgy vélte, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak történő válaszadáshoz előbb azt kell eldönteni, hogy egy szín önmagában részesülhet-e védjegyoltalomban az irányelv 2. cikke értelmében. [23]

39. Úgy véljük, hogy ez az érvelés a jelen ügyre is érvényesen alkalmazható. A Bizottsághoz hasonlóan ugyanis úgy véljük, hogy a High Court of Justice által feltett kérdések megvizsgálása előtt azt kell meghatározni, hogy egy működési jellemző – mint az alapügyben szereplő – lehet-e védjegy tárgya az irányelv 2. cikke értelmében.

C – *Az irányelv 2. cikkében előírt feltételek*

40. Annak érdekében, hogy az irányelv 2. cikke értelmében védjegyoltalomban

21 – Lásd különösen a C-415/93. sz. Bosman-ügyben 1995. december 15-én hozott ítélet (EBHT 1995., I-4921. o.) 59. pontját és a C-419/04. sz. Conseil général de la Vienne ügyben 2006. június 22-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-5645. o.) 19. pontját.

22 – Lásd a C-280/91. sz. Viessman-ügyben 1993. március 13-án hozott ítélet (EBHT 1993., I-971. o.) 17. pontját és szemléltetésképpen a C-90/97. sz. Swaddling-ügyben 1999. február 25-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-1075. o.) 21. pontját.

23 – Az irányelv 22. pontja.

részesülhessen, egy jelzésnek három feltételnek kell megfelelnie. Először is megjelölésnek kell minősülnie. [24] Másodszor ezen megjelölésnek grafikailag ábrázolhatónak kell lennie. Harmadszor a megjelölésnek alkalmasnak kell lennie arra, hogy egy vállalkozás áruit vagy szolgáltatásait más vállalkozások áruitól vagy szolgáltatásaitól megkülönböztesse. [25] Kizárólag az e három feltételnek megfelelő jelzések részesülhetnek védjegyoltalomban.

41. Amint azt az irányelv hetedik preambulumbekezdése meghatározza, az irányelv 2. cikke a védjegyoltalomban részesíthető megjelölések „példálózó felsorolása". E megjelölések között szerepelnek „*különösen* [26] [a szavak] – beleértve a személyneveket –, ábrá[k], kép[ek], alakzat[ok], betű[k], szám[ok], továbbá az áru vagy a csomagolás formá[i]". Tehát az említett cikk szövegéből kiderül, hogy a felsorolás nem teljes körű.

42. Ez a rendelkezés nem említi azt az esetet, amikor a védjegy valamely áru működési jellemzőjéből áll. Azonban ezt kifejezetten nem is zárja ki. Célszerű tehát megvizsgálni, hogy az ilyen jellemző megfelel-e az irányelv 2. cikkében megállapított feltételeknek.

24 – A fent hivatkozott Libertel-ügyben hozott ítéletben történt először, hogy a Bíróság a megjelölés létét az irányelv 2. cikkének értelmében vett védjegy képezésére alkalmas önálló feltételnek minősítette.

25 – Lásd különösen a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítélet 37. pontját és a fent hivatkozott Libertel-ügyben hozott ítélet 23. pontját, valamint a C-49/02. sz. Heidelberger Bauchemie ügyben 2004. június 24-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-6129. o.) 22. pontját.

26 – Kiemelés tőlem.

43. A felperes és az Egyesült Királyság Kormánya által állítottakkal ellentétben úgy véljük, hogy az áru megjelenésének részét képező működési jellemző nem felel meg az e rendelkezésben szereplő, a védjegyoltalom megadásához szükséges feltételeknek, és ezért véleményünk szerint nem képez olyan, grafikailag ábrázolható megjelölést, amely alkalmas arra, hogy valamely vállalkozás áruit vagy szolgáltatásait megkülönböztessen más vállalkozások áruitól vagy szolgáltatásaitól.

1. A megjelölés léte

44. Az irányelv 2. cikkének alkalmazásakor mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy abban az összefüggésben, amelyben felhasználásra kerül a lajstromoztatni kívánt átlátszó gyűjtőtartály, valóban megjelölésnek minősül-e. Amint azt a Bíróság megjegyezte, e követelmény célja különösen annak megakadályozása, hogy a védjegyjogosultsággal jogosulatlan versenyelőny elérése érdekében visszaéljenek. [27]

45. Ahogyan azt már korábban jeleztük a Dyson a védjegyoltalmat a „porszívó külső felszínének részét képező, ábra szerinti átlátszó tartály vagy gyűjtődoboz" vonatkozásában kérte, ahogyan az a védjegybejelentési kérelemben szerepel.

27 – Lásd különösen a fent hivatkozott Heidelberger Bauchemie ügyben hozott ítélet 24. pontját.

46. Átlátszó testből álló, levehető tartályról van szó. A tartály a porszívó külső szerkezetébe van beépítve, belesimul annak formájába, vonalaiba és körvonalaiba. Ez a tartály, amelynek feladata a földről felszívott por és piszok összegyűjtése, mindenekelőtt működési jellegű, és hasznosságra irányul. A fogyasztónak így nem kell porzsákot és szűrőt vennie a porszívóhoz. Azt is lehetővé teszi, hogy a használója megállapíthassa, hogy mennyire telt meg a gyűjtőtartály. A tartálynak esztétikai szerepe is van, mivel azon áru megjelenésének részét képezi, ahova beépítették.

47. A Bizottsághoz hasonlóan mi is azt gondoljuk, hogy a felperes valójában a hulladék összegyűjtése, tárolása és kiürítése új elgondolásának oltalmát kéri. [28] A Dyson vállalkozás által kifejlesztett elgondolás, amint azt fent láttuk, lehetővé teszi a porszívóknál a porzsák és a szűrők használatának elkerülését, és tájékoztatja a használóját, ha a tartály megtelt.

48. A Dictionnaire de la langue française szerint az elgondolás meghatározása: „[r]eprésentation mentale générale et abstraite d'un objet" (egy tárgy általános és elvont gondolati megjelenítése) [29], és a képzeletet hívja segítségül. A gyakorlatban az elgondolás megvalósítása különböző tárgyak megalkotásához vezethet.

49. A jelen jogvitában megállapítjuk, hogy valójában a védjegybejelentési kérelem célja kizárólagos jogok megszerzése a szóban forgó működési jellemző minden lehetséges megvalósulási formája tekintetében.

50. Így a védjegybejelentési formanyomtatványban a tartályt két különböző formában ábrázolták, amelyeket az azokat tartalmazó két porszívómodellhez alakították. Az első rajzon – amelyen a porszívó a szívó-söprő termékskálához tartozik – a gyűjtőtartály burkolatként körülöleli a gép szívócsövét. A második rajzon – amelyen a porszívó a hagyományos, húzható termékskálához tartozik – a tartály alakja és kiterjedése különbözik, és csak félhold alakot képez a cső körül.

51. Ezek az ábrázolások azonban nem kizárólagosak. A kért oltalom ugyanis nem korlátozódik egy formára, összeállításra, sem pedig egy különleges elrendezésre, mivel ez a jellemző egyszerűen a porszívó külső felületének részét képezi, és lehetővé teszi, hogy a használója átlásson a tartályon. Márpedig a formára, kiterjedésre, megjelenítésre vagy akár a gyűjtő elrendezésére vonatkozóan az érintett termékkel kapcsolatban számtalan lehetőség van, és nemcsak a felperes által kifejlesztett porszívómodellek,

28 – A Bizottság észrevételeinek 6. pontja.

29 – *Le Petit Robert, Dictionnaire de la langue française*, Paris, Éditions Dictionnaires Le Robert, 2004.

hanem a technológiai újítások is befolyásolják. Az átlátszóság tekintetében számos szín használatát engedélyezi. Így a szóban forgó működési jellemzőre vonatkozó védjegy jogosultja használhatna kerek vagy négyszögletes formájú tartályt is, fogantyúval vagy anélkül, amely átlátszó, de többféle színű lehet.

52. Amint azt végül a felperes az észrevételeiben elismeri, a szóban forgó védjegybejelentésnek célja nem egy forma, hanem maga a gyűjtőtartály oltalma. A kérelemnek nem célja valamely szín oltalom alá helyezése, hanem éppen ellenkezőleg, a szín hiánya miatt, az átlátszóság lajstromozására irányul. [30]

53. A Bíróságnak az irányelv 2. cikke értelmében védjegyoltalomban részesíthető megjelölések tekintetében fennálló terjedelmes ítélkezési gyakorlata ellenére úgy gondoljuk, hogy a felperes által kifejlesztetthez hasonló elgondolás az említett rendelkezés értelmében nem alkothat védjegyet.

54. Ugyanis – amint azt a Bizottság az észrevételeiben megjegyezte – egy elgondolás kizárólag a képzeletet hívja segítségül. [31]

Az illattal, [32] a színnel [33] vagy a hanggal [34] ellentétben az elgondolás az elmében születik meg, és az emberi lény öt érzékszervével – vagyis a látással, a hallással, a tapintással a szaglással és az ízleléssel – nem érzékelhető. [35] Az ember gondolkodásra és képzeletre való képessége végtelen, és az elme azon adottsága, hogy egy tárgyat vagy egy képet megjelenítsen, szerintünk korlátlan. Márpedig, ha az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a védjegy alapvető rendeltetése, hogy a fogyasztó számára kínált árukat és szolgáltatásokat eredetük alapján és összetévesztés nélkül megkülönböztesse, [36] számunkra úgy tűnik, hogy ez a cél nem érhető el egy olyan megjelölés esetén, amelyet az emberi lények olyan különbözőképpen fognak fel. Ennélfogva véleményünk szerint egy elgondolás nem szolgálhat jelzésként a fogyasztó számára, és következésképpen nem alkothat olyan megjelölést, amely betölti egy védjegy megkülönböztetésre alkalmas rendeltetését.

30 – 5. és 6.pont.

31 – 6. pont.

32 – A fent hivatkozott Sieckmann-ügyben hozott ítéletben a Bíróság az illattal érzékelhető megjelölések védjegyoltalmának lehetőségéről döntött, és úgy határozott különösen, hogy az irányelv 2. cikke nem zárja ki kifejezetten azokat a megjelöléseket – ebben az ügyben az illatot –, amelyek a látás révén nem érzékelhetők, feltéve hogy grafikailag ábrázolhatóak.

33 – A fent hivatkozott Libertel-ügyben hozott ítéletben a Bíróság megállapította, hogy egy szín – ebben az ügyben a narancssárga –, bár az a dolgoknak csak egyszerű tulajdonsága, azonban egy termékkel vagy szolgáltatással kapcsolatban mégis alkothat megjelölést (27. pont). Ezt az ítélkezési gyakorlatot a Bíróság megerősítette a fent hivatkozott Heidelberger Bauchemie ügyben egy színkombináció tekintetében (23. pont).

34 – A C-283/01. sz. Shield Mark ügyben 2003. november 27-én hozott ítéletében (EBHT 2003., I-14313. o.) a Bíróságot tizennégy hangvédjegy érvényességéről kérdezték, amelyek közül tizenegynek L. van Beethoven „Für Elise" című zongoraetűdjének első ütemei adják a fő motívumát, háromnak pedig a „chant d'un coq". A Bíróság úgy ítélte meg, hogy az irányelv 2. cikkének szövege azt sem zárja ki, hogy egy hang lajstromozható megjelölés legyen.

35 – Az emberi lény öt érzékszervével felfogható megjelölések tekintetében szemléltetésképpen Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnoknak a fent hivatkozott Sieckmann-ügyre vonatkozó indítványának 22. és azt követő pontjaira hivatkozunk.

36 – A védjegynek garantálnia kell, hogy a védjeggyel jelölt árukat, illetve szolgáltatásokat azon meghatározott vállalkozás felügyelete mellett állították elő, illetve nyújtották, amelyik ezek minőségéért felelős. Lásd különösen a 102/77. sz. Hoffmann-La Roche ügyben 1978. május 23-án hozott ítélet (EBHT 1978., 1139. o.) 7. pontjának (2) bekezdését és a C-39/97. sz. Canon-ügyben 1998. szeptember 29-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-5507. o.) 28. pontját, valamint a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítélet 30. pontját.

55. Ezen elemek figyelembevételével úgy ítéljük meg, hogy egy működési jellemző – mint amilyen az e jogvitában szereplő – az irányelv 2. cikkének értelmében nem alkalmas arra, hogy megjelölést alkosson.

56. Álláspontunk szerint az ilyen jellemző nem felel meg az irányelv 2. cikke által előírt második feltételnek sem, amely alapján csak a grafikailag ábrázolható megjelölések részesíthetők védjegyoltalomban.

2. A grafikai ábrázolhatóság

57. A Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az irányelv 2. cikke szerinti grafikai ábrázolásnak biztosítania kell a megjelölés vizuális megjelenítését – különösen alakok, vonalak vagy karakterek útján – olyan módon, hogy a megjelölés pontosan azonosítható legyen. [37] Ahhoz, hogy betöltse a szerepét, az ábrázolásnak világosnak, pontosnak, önmagában teljesnek, könnyen hozzáférhetőnek, érthetőnek, tartósnak és objektívnek kell lennie. [38]

58. A Bíróság szerint az ábrázolhatóság követelménye különösen maga a védjegy meghatározására szolgál annak érdekében, hogy megállapítható legyen a védjegyjogosult számára a lajstromba vett védjegy által biztosított oltalom pontos tárgya. [39] Így az hozzájárul a jogbiztonsághoz. [40]

59. Amint azt a fent hivatkozott Heidelberger Bauchemie ügyben előterjesztett indítványunkban már kifejtettük, ez a követelmény két kifejezett célnak felel meg. Az első cél az illetékes hatóságok számára lehetővé tenni, hogy világosan és pontosan megismerjék a védjegyet alkotó megjelölést az előzetes vizsgálat lefolytatása érdekében, valamint a megfelelő és pontos védjegylajstrom vezetését és közzétételét. A második cél a gazdasági szereplők számára biztosítani, hogy az aktuális vagy potenciális versenytársaik oltalomban részesülő védjegyeit vagy az általuk tett bejelentéseket világosan és pontosan megismerhessék, és így harmadik személyek jogairól érdemi információhoz juthassanak. [41]

60. Ilyen körülmények között a Bíróság úgy ítéli meg, hogy egy megjelölésnek pontos és állandó ábrázolás tárgyának lennie annak érdekében, hogy egyrészt biztosítsa, hogy a védjegyet hordozó áru vagy a védjegy alatt nyújtott szolgáltatás a védjegyjogosulttól származik, és másrészt kétséget kizáróan meghatározza a kizárólagos jog tárgyát.

37 – Lásd a fent hivatkozott Sieckmann-ügyben hozott ítélet 46. pontját, a Libertel-ügyben hozott ítélet 28. pontját, a Shield Mark ügyben hozott ítélet 55. pontját és a Heidelberger Bauchemie ügyben hozott ítélet 25. pontját.

38 – A fent hivatkozott Sieckmann-ügyben hozott ítélet 46–55. pontja.

39 – A fent hivatkozott Sieckmann-ügyben hozott ítélet 48. pontja.

40 – A fent hivatkozott Sieckmann-ügyben hozott ítélet 37. pontja.

41 – Az indítvány 52. pontja, amelyet a Bíróság az ítéletének 28–30. pontjában átvett.

Egyebekben tekintettel a lajstromozott védjegy oltalmi idejére és arra a tényre, hogy az rövidebb-hosszabb időre meghosszabbítható, az ábrázolásnak tartósnak is kell lennie. [42]

61. Márpedig úgy véljük, hogy egy működési jellemző – mint amilyenről e jogvitában szó van – nem felel meg ezen feltételeknek.

62. Amint azt ezen indítvány 52. pontjában jeleztük a Dyson által védjegyoltalomra bejelentett működési elv egyértelműen rengeteg formában és különböző külsőben jelenhet meg, amelyek nemcsak a felperes által kifejlesztett porszívómodellektől, hanem a technológia fejlődésétől is függeni fognak. Mivel a védjegyoltalom korlátlan időtartamú lehet (feltéve, hogy ténylegesen használják, és a védjegyoltalom megújítási költségeit megfizetik), véleményünk szerint nagyon valószínű, hogy az átlátszó gyűjtőtartály, és annak a porszívóba való beillesztésének módja hosszú éveken keresztül fejlődni fog.

63. Ilyen körülmények között úgy tűnik számunkra, hogy nem lehet bizonyosan megállapítani, hogy az igényelt működési jellemző hogyan fog azon árukba illeszkedni, amelyek vonatkozásában a lajstromozást kérték. A szóban forgó grafikai ábrázolás így nem teszi lehetővé sem az illetékes hatóságok, sem pedig a gazdasági szereplők számára a jogosult javára lajstromozott védjegyoltalom pontos tárgyának meghatározását. Márpedig ez a bizonytalanság ellentétes a jogbiztonság elvével, amely a grafikai ábrázolás követelménye mögött meghúzódik.

64. Megállapítható tehát, hogy a működési jellemző – mint ami az alapügy tárgyát képezi – nem hordozza magában az irányelv 2. cikke által megkövetelt pontosság és állandóság jellemzőit.

65. A fentiek figyelembevételével úgy véljük, hogy valamely áru külső megjelenésének részét képező olyan működési jellemző, amely számos formában megjelenhet, nem tekinthető az irányelv 2. cikke értelmében grafikai ábrázolásra alkalmas megjelölésnek.

66. Meglátásunk szerint az ilyen jellemző nem felel meg az irányelv 2. cikkében meghatározott harmadik feltételnek sem, amely szerint csak a valamely vállalkozás áruit vagy szolgáltatásait más vállalkozások áruitól vagy szolgáltatásaitól megkülönböztetni képes megjelölések részesülhetnek védjegyoltalomban.

42 – A fent hivatkozott Heidelberger Bauchemie ügyben hozott ítélet 31. pontja.

3. A megkülönböztető képesség fennállása

67. Valamely védjegy megkülönböztető képessége azt jelenti, hogy alkalmas arra, hogy az árut egy meghatározott vállalkozástól származóként jelöljön, és ezáltal megkülönböztesse azt más vállalkozások áruitól. [43]

68. Egy megjelölés önmagában rejlő megkülönböztető képességének értékelése lényegében független a megjelölés használatától. Az kizárólag attól függ, hogy a megjelölés önmagában véve rendelkezik-e megkülönböztető képességgel.

69. Jelen ügyben azt kell tehát megállapítani, hogy az áru megjelenésének részét képező működési jellemző önmagában alkalmas-e egy vállalkozás áruinak és szolgáltatásainak megkülönböztetésére más vállalkozások áruitól vagy szolgáltatásaitól. El kell tehát dönteni, hogy az e jogvitában szereplő működési jellemző alkalmas-e arra, hogy meghatározott információt közvetítsen az áru származását illetően. Álláspontom szerint ez két okból nem lehetséges.

70. Egyrészről – amint azt láttuk – a szóban forgó lajstromozás iránti kérelem teljes bizonyossággal nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy ez a működési elv hogyan illeszkedik a védjegyoltalmi bejelentéssel érintett árukba. Márpedig, amint azt a fent hivatkozott Libertel-ügyben előterjesztett indítványunkban jeleztük, a megkülönböztető képesség értékelése magában foglalja e megjelölés pontos ismeretét. [44]

71. Másrészről úgy gondoljuk, hogy az e jogvitában szereplőhöz hasonló működési elv nem tudja biztosítani a védjegy alapvető rendeltetését. Ugyanis emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság meghatározása szerint e rendeltetése az, hogy „a fogyasztók, illetve végső felhasználók számára biztosítsa a védjeggyel jelölt áruk származásának azonosíthatóságát, és lehetővé tegye számukra, hogy a kérdéses árut az összetévesztés veszélye nélkül megkülönböztethessék a más eredetű áruktól” [45]. A védjegynek tehát garantálnia kell a fogyasztó számára az általa megjelölt áru eredetét.

72. Márpedig – ahogyan azt a jelen indítvány 51–55. pontjában már megvizsgáltuk – ha egy működési jellemző az érintett áruba való beillesztésekor pontos formát ölt, a szóban forgó lajstromozás iránti kérelem célja valójában az, hogy kizárólagos jogokat szerezzen egy elgondolás vagy mindenesetre a működési elv minden lehetséges megnyilvánulása vonatkozásában. Márpedig egy elgondolás

43 – Lásd különösen a fent hivatkozott Windsurfing Chemsee ügyben hozott ítélet 46. pontját és a C-53/01–C-55/01. sz., Linde és társai egyesített ügyekben 2003. április 8-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-3161. o.) 40. és 47. pontját.

44 – Az indítvány 88. pontja.

45 – Lásd a jelen indítvány 36. lábjegyzetében hivatkozott ítéleteket.

véleményünk szerint nem képezhet megfelelően pontos jelölést a fogyasztók számára.

73. Ilyen körülmények között úgy gondoljuk, hogy a szóban forgó jogvitában szereplőhöz hasonló működési jellemző nem rendelkezhet olyan pontos értelemmel, amely az összetévesztés lehetősége nélkül jelezné az áru eredetét.

74. A fentiek figyelembevételével azon az álláspontón vagyunk, hogy egy áru megjelenésének részét képező olyan működési jellemző, amely számos formában megjelenhet, nem felel meg az irányelv 2. cikke alapján a védjegyoltalom megadása feltételeinek, mivel nem képez olyan grafikailag ábrázolható megjelölést, amely alkalmas arra, hogy valamely vállalkozás áruit vagy szolgáltatásait megkülönböztessen más vállalkozások áruitól vagy szolgáltatásaitól.

75. Még ha a Bíróság úgy is ítéli meg, hogy a szóban forgó jogvitában szereplőhöz hasonló működési jellemző megfelel az említett rendelkezés értelmében a védjegyoltalom megadásához szükséges jellemzőknek, úgy véljük, hogy egy ilyen védjegy lajstromozása ellentétes az irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának második francia bekezdésével.

D – *A lajstromozás kizáró okának fennállása*

76. Véleményünk szerint a szóban forgó védjegy esetén fennáll a lajstromozás kizáró oka, amely az irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának második francia bekezdésén alapul. Ugyanis úgy gondoljuk, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló működési elv kizárólagos használata nem adható meg egyetlen gazdasági szereplőnek, hanem mindenki rendelkezésére kell állnia, a védjegyoltalom céljának megfelelően.

77. Amint azt már említettük, az irányelv 3. cikkének (1) bekezdése felsorolja a védjegyoltalmat kizáró okokat. Ezek mindegyike független a másiktól, és a Bíróság szerint külön vizsgálatot igényelnek. Továbbá az állandó ítélkezési gyakorlat szerint e kizáró okokat a mindegyiküket alátámasztó közérdek tükrében kell értelmezni. A minden egyes kizáró ok vizsgálata során figyelembe veendő közérdek az érintett kizáró ok függvényében eltérő megfontolásokat tükrözhet, sőt, kell tükröznie. [46]

46 – Lásd különösen a C-329/02. sz., SAT.1 kontra OHIM ügyben 2004. szeptember 16-án hozott ítélet (EBHT 2004., I-8317. o.) 25. pontját és a C-456/01. és C-457. sz., Henkel kontra OHIM egyesített ügyekben 2004. április 29-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-5089. o.) 45. és 46. pontját.

78. Különösen az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontja határoz meg három esetet, amelyekben a megjelölések kizárólag az áru formájából állnak. [47] Ezen esetek között szerepel – a rendelkezés második francia bekezdésében – az, amikor a megjelölés kizárólag a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges áru formájából (vagy annak grafikai ábrázolásából [48]) áll.

79. Az e rendelkezés mögött meghúzódó közérdeket a Bíróság a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítéletben fogalmazta meg.

80. Abban az ügyben azt kérdezték a Bíróságtól, hogy valamely áru formájából álló megjelölés megkülönböztető képességre tehet-e szert. Egy elektromos borotvakészülék három forgófejes felületének ábrázolásáról volt szó, amelyet három, egyenlő oldalú háromszög alakba rendeződő forgó pengéjű körfej alkot. A Philips hosszabb időn keresztül kizárólagosan kínált ilyen formájú borotvakészülékeket, és azt az álláspontot képviselte, hogy a védjegyként bejelentett ábrázolás a hosszabb idejű kizárólagos értékesítés révén megkülönböztető képességet szerzett.

81. Az ítéletében a Bíróság különösen azt mondta ki, hogy a kizárólag az áru formájából álló megjelölés az irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának második francia bekezdése értelmében nem részesülhet védjegyoltalomban amennyiben bizonyított, hogy e forma lényeges működési jellemzői kizárólag a műszaki hatásnak tulajdoníthatók. [49]

82. E megállapításhoz a Bíróság – az állandó ítélkezési gyakorlat alapján – az említett rendelkezésben felsorolt, a védjegyoltalmat kizáró okokat értelmezte a mögöttük meghúzódó közérdek fényében. [50]

83. A Bíróság mindenekelőtt elismerte, hogy az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontjában szereplő kizáró okok annak elkerülésére irányulnak, hogy a védjegyoltalom a jogosult számára monopóliumot nyújtson műszaki megoldásokra vagy az áru szükségszerű jellemzőire, amelyeket a fogyasztó a versenytársak áruiban is megtalálhat. A Bíróság szerint e rendelkezés célja így annak megakadályozása, hogy a védjegyjog által nyújtott oltalom túlterjedjen a megjelölések azon rendeltetésén, amely lehetővé teszi a versenytársak által kínált áruk vagy szolgáltatások más vállalkozás áruitól vagy szolgáltatásaitól való megkülönböztetését, és így akadályozza, hogy a versenytársak

47 – Olyan megjelölésekről van szó, amelyeket az áru jellegéből következő (első francia bekezdés), vagy a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges (második francia bekezdés), vagy az áru értékének a lényegét hordozó (harmadik francia bekezdés) forma alkot.

48 – Lásd a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott 76. pontját.

49 – Lásd a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítélet 84. pontját.

50 – Lásd e tekintetben a fent hivatkozott Windsurfing Chiemsee ügyben hozott ítélet 25–27. pontját, a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítélet 77. pontját, a fent hivatkozott Linde és társai ügyben hozott ítélet 71. pontját és a fent hivatkozott Libertel-ügyben hozott ítélet 51. pontját.

szabadon kínálják az említett műszaki megoldásokat vagy az áru szükségszerű jellemzőit tartalmazó árukat, a védjegy jogosultjával versenyben. [51]

84. Ami különösen az irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának második francia bekezdését illeti, a Bíróság úgy vélte, hogy az e rendelkezések által követett közérdek azt kívánja meg, hogy az olyan formát, amelynek lényeges jellemzői egy műszaki rendeltetésnek felelnek meg, ne tartsák fenn egyetlen vállalkozás számára sem, hanem mindenki szabadon használhassa. Ugyanis a Bíróság szerint a védjegyjoghoz fűződő kizárólagosság megakadályozza, hogy a versenytárs vállalkozások ilyen működési elvet tartalmazó árut kínáljanak. [52] A Bíróság úgy véli tehát, hogy az említett megjelölések védjegyoltalmának kizárásakor az irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának második francia bekezdése azt a jogos célt tükrözi, hogy „a magánszemélyek a védjegyoltalmat ne használhassák műszaki megoldásokra vonatkozó kizárólagos jogok megszerzésére vagy fenntartására" [53].

85. A Bíróság azt is kifejtette, hogy az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontja alapján a védjegyoltalomból kizárt megjelölés az említett irányelv 3. cikkének (3) bekezdése értelmében a használat révén soha nem tehet szert megkülönböztető képességre. [54]

86. Ugyanis emlékeztetni kell arra, hogy e rendelkezés előírása szerint a védjegyoltalomból csak az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének b), c) és d) pontja alapján kizárt megjelölések tehetnek szert a használatuk révén olyan megkülönböztető képességre, amellyel kezdetben nem rendelkeztek, és ennélfogva védjegyként lajstromozásra kerülhetnek. [55] A védjegyoltalomból az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontja alapján kizárt megjelölés tehát nem tartozik ezen rendelkezés körébe.

87. Végül a Bíróság ugyanebben az ügyben kifejtette, hogy az ugyanazon műszaki hatás elérésére alkalmas más formák meglétének bizonyítása nem tette lehetővé az irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának második francia bekezdésében szereplő kizáró, illetve törlési okok elkerülését. [56]

88. Álláspontunk szerint világos, hogy ez az érvelés érvényesen alkalmazható az áru megjelenésének részét képező működési jellemzőre is. Ugyanis, bár e cikk csak a *kizárólag* az áru formájából álló megjelölésekre vonat-

51 – Lásd a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítélet 78. pontját.

52 – Lásd a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítélet 79. és 80. pontját.

53 – Lásd a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítélet 82. pontját.

54 – Lásd a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítélet 75. pontját.

55 – Lásd a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítélet 57. és 58. pontját.

56 – Lásd a fent hivatkozott Philips-ügyben hozott ítélet 81. pontját.

kozik, úgy gondoljuk, hogy az e rendelkezés mögött meghúzódó közérdek megkívánja, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló működési elv ne szerezhessen védjegyoltalmat.

89. *Először is* a szóban forgó működési elv lajstromozása az irányelv 5. cikkének (1) bekezdése alapján kizárólagos jogot biztosítana egyetlen gazdasági szereplőnek egy műszaki megoldásra, időbeli korlátozás nélkül.

90. Ez a kizárólagosság monopóliumot biztosítana a felperesnek egy olyan műszaki és hasznossági jellemzőre, amelyet a fogyasztók a versenytárs által gyártott porzsák nélküli porszívóknál is kereshetnek.

91. Egyébként, mivel ez a kizárólagos felhasználás nemcsak a védjegybejelentési kérelemben szereplő működési jellemzőre vonatkozik, hanem a jellemző által felölthető számos formára is kiterjedhet, a versenytárs vállalkozásokat az a veszély fenyegeti, hogy lehetetlen lesz pontosan megállapítani, hogy használhatják-e, és ha igen, hogyan használhatják ezt a jellemzőt.

92. Így az ilyen típusú működési elvre vonatkozó kizárólagos jogok birtoklása megfoszthatja a versenytársakat e működési elv alkalmazásának lehetőségétől, bármely formában vagy külsőben jelenjen is meg. Ennek a monopóliumnak a megadása túlzottan korlátozná a szabadságukat egy olyan ágazatban, ahol a műszaki fejlődés a korábbi újítások folyamatos fejlesztésén alapul. Még az is elképzelhető, hogy ez a monopólium akadályozhatná új gazdasági szereplőknek a porzsák nélküli porszívók piacára lépését, és megbénítaná a versenyt az újítások piacán. Ez káros következményekkel járna a szabad verseny tekintetében, pedig az irányelv egyik célja éppen ez utóbbi védelme.

93. Ilyen körülmények között úgy tűnik, hogy az e jogvitában szereplő működési jellemző védjegyként való lajstromozása ellentétes lenne a torzulásmentes verseny rendszerével, amelyet az EK-Szerződés kívánt létrehozni és fenntartani, ahogyan az különösen az EK 3. cikk (1) bekezdésének g) és m) pontjából következik. [57]

57 – Az EK 3. cikk (1) bekezdése g) és m) pontjának értelmében „a Közösség tevékenysége – e szerződés rendelkezései és az abban meghatározott ütemezés szerint – a következőket foglalja magában: [...] olyan rendszer, amely megakadályozza a belső piaci verseny torzulását; [...] a közösségi ipar versenyképességének erősítése”.

94. Az ilyen lajtromozás ellentétben állna a TRIPs Megállapodás 7. cikke által meghatározott céllal, amely szerint a szellemi tulajdonjogok oltalmának és érvényesítésének nemcsak hozzá kell járulnia a műszaki innováció promotálásához és a technológia átadásához, elterjedéséhez, hanem biztosítania kell a jogok és kötelezettségek egyensúlyát a különböző piaci szereplők között. Mivel mind a tagállamok, mind pedig a Közösség a hatáskörei tekintetében [58] csatlakoztak ehhez a megállapodáshoz, az irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának második francia bekezdését lehetőség szerint e szöveg és a megállapodás célkitűzése alapján kell értelmezni.

95. *Másodsorban*, egy ilyen jellemző lajstromozása oda vezethet, hogy a védjegyoltalmon keresztül kizárólagos jogokat adnának meg vagy tartanának fenn a valóságban szabadalmaztatható találmányokra, amely ellentétes az irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontja második francia bekezdésének jogszerű céljával.

96. Márpedig elengedhetetlen elkerülni a védjegyjog rendeltetésének torzításával a jogosulatlan versenyelőnyhöz jutást. Amint azt a kérdést előterjesztő bíróság jogosan megjegyzi, „a védjegy rendeltetése nem monopólium létrehozása technológiai újításokra" [59].

97. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a védjegyjog „alapvető eleme a torzulásmentes verseny rendszerének, amelyet a Szerződés létre kíván hozni és fenntartani" [60]. A tárgyban tett beavatkozásai révén a közösségi jogalkotó védi e rendszert gondoskodva arról, hogy a védjegyek betölthessék ezen alapvető rendeltetésüket. Emlékeztetünk arra, hogy e rendeltetés biztosítja a fogyasztók részére a védjeggyel jelölt áruk származásának azonosíthatóságát azáltal, hogy lehetővé teszi számukra, hogy ezen árut megkülönböztesse a más eredetű áruktól.

98. Az említett funkció biztosításához az irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja a védjegy jogosultja számára biztosítja a megkülönböztető képességgel rendelkező megjelölés kizárólagos használatát, és védelmet nyújt azon versenytársakkal szemben, akik a védjegy helyzetét és hírnevét olyan termékek értékesítésével akarják kihasználni, amelyek jogosulatlanul viselik a védjegyet. [61]

58 – A C-53/96. sz. Hermès-ügyben 1998. június 16-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-3603. o.) 28. pontja és a fent hivatkozott Heidelberger Bauchemie ügyben hozott ítélet 20. pontja.

59 – Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés 26. pontja.

60 – Lásd a C-10/89. sz. HAG GF ügyben 1990. október 17-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-3711. o.) 13. pontját és a C-63/97. sz. BMW ügyben 1999. február 23-án hozott ítélet (EBHT 1999., I-905. o.) 62. pontját.

61 – A Bíróság az ítélkezési gyakorlatában ezt a védjegyoltalom „különös tárgyának" nevezik. A különös tárgy a szellemi és kereskedelmi tulajdonjog lényegét képezi. Lásd e tekintetben a 16/74. sz., Centrafarm BV és társai kontra Winthrop BV ügyben 1974. október 31-én hozott ítéletet (EBHT 1975., 1183. o.).

99. Azonban a többi szellemi és ipari tulajdonjog által biztosított oltalommal ellentétben a védjegyoltalom határozatlan időre szólhat, és feltétele csupán a védjegy tényleges használata és a védjegyoltalom megújítási költségeinek megfizetése.

100. Így attól lehet tartani, hogy egyesek a védjegyoltalmon keresztül nem egy megkülönböztető megjelölés, hanem olyan találmány vagy ipari újítás védelmét szeretnék biztosítani, amelyek egyébként más szellemi tulajdonjog alá tartoznak, és amelyek oltalmi ideje általában korlátozott tartamú.

101. Így ebben a jogvitában, ha a Dyson kutatásra és újításra fordított erőfeszítései jogosan megtérülhetnek, és ezen az alapon megszerezheti a találmánya kiaknázásának kizárólagos jogait, úgy véljük, hogy mivel technológiai újításról van szó, nem védjegyoltalom, hanem szabadalom adható meg.

102. Következésképpen – és az előzőek figyelembevételével – úgy gondoljuk, hogy az irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának második francia bekezdésével ellentétes egy áru megjelenésének részét képező működési jellemző védjegyoltalomban részesítése.

103. Ilyen körülmények között úgy véljük, hogy az e jogvitában szereplő megjelölés nem tehet megkülönböztető képességre szert az irányelv 3. cikkének (3) bekezdése értelmében vett használat révén.

104. Ugyanis – amint azt a jelen indítvány 85. és 86. pontjában jeleztük – e rendelkezés megfogalmazásából, valamint az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a védjegyoltalomból csak az irányelv (1) bekezdése b), c) vagy d) pontjának alapján kizárt védjegyek tehetnek szert használat révén olyan megkülönböztető képességre, amellyel kezdetben nem rendelkeztek, és lajstromozhatók védjegyként. [62]

105. E válaszra tekintettel nem kell megvizsgálni azokat a feltételeket, amelyek teljesítése mellett az e jogvitában szereplőhöz hasonló működési jellemző az irányelv 3. cikkének (3) bekezdése alapján megkülönböztető képességre tehet szert.

62 – Lásd a jelen indítvány 55. lábjegyzetét.

V – Végkövetkeztetések

106. A fentiekre tekintettel azt javasoljuk a Bíróságnak, hogy az alábbiak szerint válaszoljon a High Court of Justice (England & Wales) Chancery Division által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre:

„1) Egy áru látható működési jellemzője, amely számtalan eltérő formában megnyilvánulhat, nem felel meg a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK tanácsi irányelv 2. cikke értelmében a védjegyoltalomhoz szükséges feltételeknek, mivel nem képez olyan grafikailag ábrázolható megjelölést, amely alkalmas arra, hogy valamely vállalkozás áruit vagy szolgáltatásait megkülönböztessen más vállalkozások áruitól vagy szolgáltatásaitól.

2) Mindazonáltal a 89/104/EGK első irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának második francia bekezdésével ellentétes egy áru látható működési jellemzőjének védjegyoltalomban részesítése."